

Kooikerhondje tuulimyllyjen

Hollantilaiset pitivät pitkään kiinni kooikerhondjesta, eivätkä myyneet koiria ulos. Nyttemmin rotu on jo tullut tutuksi suomalaistenkin tuulimyllyjen juurella.

on energiapakkaus maasta

Teksti ja kuvat Salme Mujunen

Kooikerhondje on melko uusi rotu, joka on maailmanlaajuisesti vielä harvinainen. Suomeen ensimmäinen koikkeri saapui vuonna 1991 ja suosio on tätä nykyä kovassa kasvussa. Kaikille halukkaille ei välttämättä heti riitä omaa punavalkoista menijää, sillä pentuja kysytään paljon ja kasvatustoiminta on Suomessa pienimuotoista. Etenkin agilityharrastajat ovat ottaneet rodun omakseen, sillä se on osoittautunut lajissa erinomaisen menestyksekkääksi. Keskipokokoinen, erittäin vilkas, pirteä ja kaunis rotu kiehtoo myös näyttely- ja meijä-harrastajia. Kooikerhondjesta on siis moneksi.

Rotu on kotoisin Hollannista, jossa sen nimi on johdettu koiran varsin erikoislaatuudesta käyttötarkoituksesta. Ihmistä, jonka hallinnassa on sorsapyydys, kutsutaan hollanniksi sanalla "kooiker". "hond" on koira ja "hondje" pieni koira. Kooikerhondje on siis yhdyssana, joka tarkoittaa ansalla pyytävän metsästäjän pientä koiraa. Osittain suomenmennettuna rotua voisi kutsua kooikerkoiraksi, mutta tuo nimitys ei ole koskaan saavuttanut sijaa kielenkäytössämme, sillä alkuperäinen rotunimike on jo vakiintunut puheeseen. Suomalaisittain nimi lausutaan samoin kuin kirjoitetaan, vaikka hollantilainen ääntämistapa olisi kutakuinkin "kooikerhontjö". Lyhennettynä lempinimenä rodusta käytetään yleisesti nimitystä kooikeri tai koikkeri.

Historiaa

Vaikka kooikerhondje on virallisena ja tunnustettuna kennelrotuna hyvin nuori, sillä on kui-

tenkin pitkä historia. Koikkerin kaltaisia koiria löytyy ikuistettuna miltei 60 maalauksesta, jotka ovat peräisin 1400–1800-luvuilta. Nämä maalauksissa esiintyvät punavalkoiset lintukoirat katosivat miltei kokonaan Hollannista, kunnes rodun elvyttäjäksi ja pelastajaksi tuli paronitar v. Hardenbroek van Ammerstol. Hän aloitti mittavan operaation etsiäkseen maalauksissa esiintyviä koiria.

Paronitar oli jo aikaisemmin ollut mukana sekä hollantilaisen peltopyykoiran että keeshondin elvyttämisessä. Korkearvoisen aatelistaisen ei ollut sopivaa lähteä itse maakuntiin koiria etsimään, vaan käytännön työhön hän valtuutti erään kulkukauppiaan. Kulkukauppiaille paronitar kertoi valintaan perustuvat kriteerit, joita olivat mm. ulkomuoto, koko ja värit.

Sopivat yksilöt löytyivät Friisimaalta Pohjois-Hollannista. Kaikkiaan kolme koiraa täytti paronittaren toiveet koirien ro- >>

Spanielimaisuudesta huolimatta rodun sanotaan olevan lähempänä setterityyppejä koiria.

Tyypillinen pää ja ilme, "korvakorut" erottuvat selvästi.

> tutuypistä. Nämä olivat narttu nimeltä Tommie, josta tuli koko nykyisen rodun kantaemo sekä samalta alueelta löytyneet urokset Bobbie ja Bennie.

Tommien ja Bobbien ensimmäiseen pentueeseen syntyi vain yksi urospentu, joka sai nimekseen Bernard v. Walhalla. Toiseen pentueeseen Tommie x Bennie tuli neljä narttupentua: Irene v. Walhalla, Margrietje v. Walhalla, Tommie II v. Walhalla ja Trix v. Walhalla. Tommien ja Bennien kolme narttujälkeläistä sai myöhemmin Bobbien kanssa jälkeläisiä ja näin oli rodun syntytarina luotu. Myöhemmin rotukantaa lisättiin paitsi ensimmäisten pentueiden kautta tulleista jälkeläisistä, myös taustoiltaan tuntemattomista, rotuunotetuista sorsakoirista.

Kooikerhondjen kantakoiria on kaikkiaan 30 yksilöä. Kuten yleistä on, tuli rotuunotettujen koirien ontaa kantaan myös vieraiden rotujen geenejä. Näitä edustivat melkoisella varmuudella ainakin valkoinen saksanpystykorva, bretoni, cavalier kingcharlesinspanieli ja walesinspringerspanieli. Soopeliväriyteen liittyvät mustat korvankärjet viittaisivat yhteiseen taustaan pitkäkarvaisen mäyräkoiran kanssa, mutta tätä hollantilaiset kooikerharrastajat eivät ole aivan suoraan myöntäneet. Rakenteeltaan, temperamenttiltaan ja käyttöominaisuuksiltaan koikkaa melko lähelle pääsevä rotu on

kanadalainen novascotiannoutaja.

Kooikerhondje on sikäli hyvin poikkeuksellinen rotu, että siitä on alusta lähtien pidetty tarkkaa rotukirjaa. Jokaisesta Hollannissa syntyneestä pentueesta käydään edelleenkin kirjaamassa huomiota väristä ja erityispiirteistä. Mainintoja kertyy mm. sinisilmäisyydestä ja ruskeasta kirsusta. Myöhemmin tallennettavia tietoja ovat sairaudet ja viimeisenä kuolinsyy. Tällainen rekisteri pystyy tarjoamaan erinomaisen tietopaketin kasvattajien käyttöön ja rodun jalostusta edesauttamaan. Myös sairauksien asiallinen raportointi rodunharrastajille antaa todellisen työvälineen havaita esiin tulleita ongelmia ja tehdä niille tarvittavia toimenpiteitä, ennen kuin ne alkavat uhata koko maailmanlaajuisesti pientä populaatiota.

Hollannin Kennelliitto hyväksyi kooikerhondjen ensimmäisen, väliaikaisen rotumääritelmän vuonna 1966. Vuonna 1971 rotu sai virallisen aseman Hollannissa, mutta prosessi FCI:n hyväksymäksi roduksi kesti pitkään. 1990 kooikerhondje sai kansainvälisesti katsoen virallisen tunnustuksen. Välittömästi tämän jälkeen vuonna 1991 Tuija Marienberg toi Suomeen ensimmäisen koikkaan Falony-Flame Urjette v. Muskyteiran.

Alkuajoista lähtien hollantilaiset rodunharrastajat ovat kokeneet rodun asiat tärkeiksi.

Rodun hyvinvointia vaalimaan he perustivat rotua harrastavan yhdistyksen vuonna 1967. Suomessa kooikerhondjen rotujärjestönä toimii Suomen Spanieliliitto, mutta rodulla on olemassa myös oma rotua harrastava yhdistys Suomen Kooikerhondje ry, jonka syntysanat luotiin lokakuussa 1999.

Rodun alkutaipaleella koikkereita ei haluttu lainkaan myydä Hollannin ulkopuolelle. Ne tahdottiin säilyttää alkupe- räisinaan kasvattajien tarkkojen jalostusvalintojen alaisina. Muutamia koiria vietiin kuitenkin Englantiin ja Tanskaan ja myöhemmin 1990-luvulla hollantilaiset alkoivat vähitellen avata vientirajojaan. Sitä kautta koikerit astuivat useisiin Euroopan maihin ja USA:han, Kanadaan ja Japaniin. Nykyään suurimpia koikkaemaita ovat Hollannin ohella Pohjoismaat eli Suomi, Tanska, Ruotsi ja Norja.

- Suomeen koikkereita on tuotu Hollannista, Tanskasta, Ruotsista ja Norjasta. Pääosin tuonnit ovat Hollannista. Kesäkuun 2004 alkuun mennessä tuontikoiria on rekisteröity kaikkiaan 23 kappaletta, kertoo Callitris kennelin Tuija Marienberg. Nykyään koirien lukumäärä kasvaa melko tasaisesti jalostusmateriaalin lisääntyessä maassamme.

Erikoinen käyttötarkoitus

Kooikerhondjen alkuperäisenä käyttötarkoituksena on ollut ja on yhä edelleen villisorsien

houkuttelu häkkiansoihin. Tämän pyydystystavan ensimmäisenä vaiheena toimivat järveen ripotellut ruokahoukutukset ja kesyjen ankkujen läsnäolo pyydyksen läheisyydessä. Ihmisiin totuneet ankat saavat villisorsat luottamaan paikan turvallisuuteen ja näin ne uskaltavat laskeutua aterioimaan.

Ansait sijoitettu järvenrantojen tuntumaan risuista rakennettujen aitojen taakse siten, että metsästäjät pystyvät kulkemaan aitojen suojassa sorsien niitä huomaamatta. Ansa on verkkohäkki, joka on kapean kanavan päässä. Koiran tehtävänä on lintujen huomion saaminen itseensä ja niiden houkuttelu kanavaan, jonka jälkeen metsästäjät tulevat näkyville ja säikäyttävät sorsat syvemmälle ansaan.

Luonnonsovelijat ovat alkaneet suosia sorsien ansapyydystystä rengastaessaan lintuja. Tällä tavoin pyydystettynä linnut saadaan täysin vahingoittumattomina kiinni ja voidaan laskea toimenpiteen jälkeen takaisin vapauteen.

Koikka muistuttaa kooltaan, ulkomuodoltaan ja punavalkealta väriykseltään kettua. Kun koiria ui sorsien läheisyydessä, ne seuraavat sitä hyvin tarkkaavaisina ja koiria vie huomion pois metsästäjistä. Sorsat tarkkailevat nimenomaan koiran valkoista häntää, jota se liikuttelee veden pinnalla.

Kooikerhondje on ollut paitsi sorsia pyytävien metsästä-

Koikkeria ei tarvitse trimmata, puhdas koira on valmis astumaan heti näyttelykehiin.

Mittasuhteiltaan hyvä koikkeri on hieman korkeuttaan pidempi.

Kooikerhondje on keskikokoinen, säkäkorkeudeltaan 35-40 senttiä korkea.

jien, myös hallitsijoiden ja porvarisperheiden suosima seuralainen. Päivisin se on työskennellyt koiramaisissa tehtävissä ja yöllä nukkunut omistajansa vieressä lämmittäen ja vartioiden. Tämän tyyppiseen tehtävään koikkeri soveltuikin hyvin, sillä se on tyyppillisesti valpas ja nopeasti reagoiva koira.

Koikkeri on hännällään työskentelevä

Kooikerhondje on keskikokoisen, säkäkorkeudeltaan 35-40 senttiä korkea. Yleisvaikutelmaltaan se luo mielikuvan ketteryydestä ja toiminnallisuudesta. Koira on väritykseltään kirjava, hapsuhäntäinen ja hyväryhtinen. Sen runko on hieman säkäkorkeutta pitempi. Rintakehässä on syvyyttä ja kylkiluissa hieman kaareutuneisuutta.

Keskikokoiset korvat riippuvat poskenmyötäisinä. Niille on tyyppillistä hapsuiset, mustat korvankärjet. Kallo ja kuonoosa ovat suunnilleen yhtä pitkät. Otsapenger erottuu selvästi, mutta ei ole liian syvä.

- Silmien tulee olla mantelinmuotoiset ja syväruskeat, ne tekevät ilmeestä ystävällisen ja valppaan. Kajaalit eli tummat luomet tuovat katseen rodunomaisen ilmeen. Koikkeri on elegantti ja kompakti kokonaisuus, sanoo Of Aura Mar-Lee kennelin Satu Sirpiö.

- Häntäänsä kooikerin tulisi kantaa selän tasolla tai hieman sen yläpuolella. Laajojen kotimaisten kooikerhondjen internetsivujen perustajan Jouko Kantosen mukaan ulkomuototuomarit tuntuvat toisinaan unohtavan, että rotu on hännällään työskentelevä ja sen tulisi ilmentää itsevarmuuttaan rotumääritelmässä kuvautulla hännäkantotavalla. Kuormittunutta, pelokkaana tai varauksellisenä häntäänsä alhaalla roikottavaa ei moitita, mutta liian ylhäällä kannettua häntää sen sijaan rangaistaan, pohtii Midnight Joika's kennelin Kantonen.

- Liikkuessaan koikkeri vaikuttaa sulavalta ja joustavalta, liikkeet eivät saa olla töpöttävät tai töksähtelevät. Se kykenee liikkumaan vaivattomasti ja kevyesti pitkiäkin matkoja. Kooikerhondje on todella luotu liikkumaan, kertoo Tuija Marienberg.

Nykyisellään rotu on suurentumassa kooltaan, pois sallituista rajoista. Tämän vuoksi hollantilaiskasvattajat ovat koettaneet muuttaa rotumääritelmässä olevaa säkäkorkeushannetta isommaksi tai vaih-

teluväliä sallivammaksi, siinä kuitenkin vielä onnistumatta. Ahdas koon vaihteluväli johtaa ennen pitkää siihen, että tiettyjä pienikokoisia linjoja ylisuositetaan jalostuskäytössä. Tämä voi johtaa rotupopulaation geneettiseen kaventumiseen. Myös hyvin pieniä yksilöitä syntyy, ne ovat aikuisina vain noin 33-senttisiä.

Kooikerhondjesta tulee ensisilmäyksellä mieleen spanieli, erityisesti walesinspringerspanieli. Kuitenkin rodun alkuperämaan kasvattajat kertovat koikkerin olevan lähempänä setterityyppejä koiria kuin spanieleita.

Kennel Oakmeadow'n Pirjo Vilo peräänkuuluttaa kasvatus-työssä vanhojen kasvattajien toiminnan kunnioittamista ja oikean rotutietouden hyödyntämistä. Hän huomauttaa, että tällä hetkellä kooikereiden korvat ovat alkaneet kiinnittyä liian alas ja mittasuhteet muuttuneet radikaalisti rungon pidentyessä. Tällaiset pikku hiljaa tapahtuvat muutokset vaikuttavat rotutyyppiin ja muutavat rodun alkuperäistä ulkomuotoa.

Cavalriina's kennelin Tiina Rajala kertoo, että koikkeri on tyylikäs koira, jossa on todellista charmia. - Hyvällä koiralla on kaunis kiiltävä ja hyvin väritynyt turkki sekä kauniit "korvakorut".

Väri ja karvapeite

Kooikerhondje on pohjaväritään valkoinen koira, jolla on

rungrossaan selvärajaisia, puhdasta yksivärisiä oranssinpunaisia laikkuja. Päässä värityneiden laikujen toivotaan asettuvan niin, että vaikutelma olisi symmetrinen ja väliin jäisi valkoinen piirto. Piirto ei ole kuvioinnin päälle tuleva valkoinen tekijä, vaan se on reunan alue, joka syntyy värillisten kohtien asettumisesta. Korvien valkoisuus ei ole sallittua, sillä aina kun valkoinen ylittää korvan alueen, on vaarana pigmentin puutteesta johtuva synnynnäinen kuurous.

Rodun erityispiirre on korvien kärjissä olevat mustat hapsut, joita nimitetään korvakoruiksi. Ne luovat aivan omanlaisensa ilmeen, joka on hyvin viehättävä. Yleisesti ottaen väritystä pidetään sitä kauniimpana, mitä enemmän ja mitä pidemmät hapsut korvakarvoissa on.

Geneettisesti korvahapsut ovat soopelivärin tuottamat värialueet. Soopelille tavanomaisista on myös pieni mustan karvan alue hieman hännäntyven alapuolella ja selän alueella. Värivirheellisiä syntyy toisinaan, hylkääviä ovat kolmivärisyys ja mustavalkoisuus. Molemmat ovat kannassa melko harvinaisia, kolmivärisiä on Suomessa syntynyt vain kaksi. Satulavärinen ja mustavoittoinen sekaväritys (tumma mahonkisoopeli) ovat myös virheellisiä, sillä rotumääritelmä suorasanaisesti ihannoit puhdaita selvärajaisia värejä. Voimakas pilkutus valkoisella

>>>

Energinen koira tarvitsee kohtuullisen paljon liikuntaa.

> pohjalla on ei-toivottu, vaikkakin kohtalaisen yleinen ominaisuus.

- Osittain tai kokonaan valkoinen naama kuuluu myös ei-toivottuihin värityksiin. Puoli-valkonaamaisia on maassamme syntynyt kymmenkunta. Toisinaan syntyy sinisilmäisiä pentuja, niitä on Suomessa ainakin yksi, kertoo Tuija Marienberg.

Turkin laatu on yleensä hyvä, hieman silkkinen mutta ei takkuuntuva, sanoo Satu Sirpiö. - Jonkun verran näkee virheellistä lyhyttä karvaa, joka nousee kiharalle selän päältä, mutta ei kovin usein.

Karvan hoitaminen onnistuu melko vähäisellä vaivalla. Koira on hyvä harjata tai kammata säännöllisesti, ettei pitkä karva alkaisi muodostaa takkua. Erityisesti vedessä viihtyvän koiran karvapeitteeseen kannattaa kiinnittää huomiota, sillä kastuessaan ja kuivuessaan takkuuntumisen vaara on ilmeinen. Rotua ei tarvitse trimmata, pelkkä puhtaana pito ja harjaaminen riittävät.

Terävämpi ja vilkkaampi kuin spanieli

Vaikka kooikerhondje ulkomuodoltaan vaikuttaa leppoisän spanielityyppiseltä, se on keskivertospanieleita huomattavasti terävämpi, reaktiivisempi ja vilkkaampi. Tietyllä

tavalla luonteesta ja olemuksesta tulee mieleen aktiivinen bordercollie.

- Koikkeri on nopeasti innostuva. Se on koira, joka kiihtyy nollasta sataan yhdessä sekunnissa, mutta jonka tulee osata myös rauhoittua silloin kun ohjelmaa ei ole tiedossa, tulkitsee Satu Sirpiö. - Tyypillistä on pidättyvyys vieraita kohtaan, mutta suunnaton rakkaus ja kiintymys omaan kotiväkeensä. Isäntäänsä ja emäntäänsä kohtaan se osoittaa suurta hellyyttä ja monet viihtyvät pitkiä aikoja omistajansa sylissä rapsuteltavana. Toiset suorastaan vaativat läheisyyttä.

- Kooikerhondje on olemukseltaan miellyttävä lemmikki. Siinä on läsnä voimakkaitten vastakohtien viehätystä. Pieni koira on samalla kova, mutta myös pehmeä ja viisas. Se pyöryttää sinut tassunsa ympärille ennen kuin huomaatkaan, naurahtaa Pirjo Vilo.

Aktiivisen luonteen omaavina koikkerit tarvitsevat liikuvan ja reippaan kodin. Passiiviselle ihmiselle tämänrotuisen hankinta on suoranainen vika-tikki. Tekemisenhalua on syytä suunnata sallittuihin toimintoihin, jottei aktiivisuus purkaukseen kodin tuhoamisena ja ongelmakäyttäytymisenä.

Frisian Gem kennelin Aila Murto kertoo, että koira on kuin pikkupartiolainen: aina

valmis kaikkeen, touhukas ja toimielias, alati iloinen pikku otus. Se sopii ihmiselle, joka on itse määrätietoinen, aktiivinen ja huumorintajuinen. Koira todennäköisesti yrittää aluksi ottaa laumassa johtajan aseman. Tämä pitää tiedostaa, mutta ei toimia rankaisten vaan johdonmukaisesti ja päättäväisesti.

- Pitkäjänteinen ja itsevarma ihminen soveltuu koikkerin omistajaksi, sillä epävarman ihmisen epävarmuus tarttuu helposti koiraan, mietiskelee Laura Hämäläinen. - Luonteeltaan herkän ja nöyrän koiran koulutuksessa olennainen on rauhallinen, mutta selkeän reilu ja johdonmukainen ohjaaja. Äkkipikaiset ja temperamentti-set ihmiset eivät pärjää kovin hyvin koikkerin kanssa, aina-kaan pitkällä tähtäimellä.

Tiina Rajala kertoo, että koikkeri on erittäin älykäs koira. Se vaatii topakan otteen tekemiseen, sillä itsepäisyyttäkin löytyy. Tavallisesti suhteellisen nöyrät koirat kuuntelevat hyvin omistajansa ja ovat suorastaan riippuvaisia omista ihmisistään.

- Ja vaikka suloisesta ulkomuodosta ei välttämättä heti arvaisikaan, koikkerit puolustavat reviiriään eli kotiympäristöään perin vakuuttavasti. Rehellisyyden nimissä täytyy myös todeta, että tämä rotu ei välttämättä tykkää vieraista koirista.

Jos toinen käyttäytyy liian tunkeilevasti, niin koikkeri näykkää. Se ei käy kimppuun kuin yleinen syyttäjä, mutta antaa selvän varoituksen. Jos tämän jälkeen tuttavuus vielä kiinnostaa, niin kavereita ollaan mutta vain koikkerin ehdoilla, Rajala tulkitsee.

- Keskiverto koikkeri on hyvin persoonallinen koira, jolla on omistajalleen paljon annettavaa. Se ei koskaan tyydy sivustaseuraajan rooliin, vaan osallistuu aktiivisesti kaikkeen tekemiseen, kertoo Laura Hämäläinen. - Nämä koirat ovat usein varauksellisia vieraita kohtaan, joka saattaa aiheuttaa hankalia tilanteita erityisesti kasvuvaiheessa. Huolellinen sosiaalistaminen auttaa selviämään mörkökauden yli ja tekee koirasta avoimemman.

Sorsienpyyntiin käytettävä koira tarvitsee itsevarmuutta ja temperamenttia, mutta myös rauhallisuutta. Koira ei saa liikkeillään karkottaa tai säikyttää pyydystettäviä, vaan sen tulee eloisuudellaan houkutella villisorsia ja saada niiden huomio puoleensa. Sorsanmetsästyksen lisäksi koikkerit ovat työskennelleet rohkeina ja terävinä rottakoirina. Myös jänismetsälä ja käytännön sorsastuksessa koirat ovat osoittaneet kyvykkyyttä.

- Kooikerhondje on pohjimiltaan metsästyskoira ja tiettyissä suvuissa riistavietti kulkee erittäin voimakkaana. Rodulla on erinomainen hajuaisti ja liikkuminen luonnossa on koiralle tärkeää niin fyysisesti kuin psyykkisesti, kertoo Pirjo Vilo. - Vaikka koirasi olisi kuinka tottelevainen, et välttämättä saa sitä kontrolloitua jos se löytää jäniksen jäljen. Pidä siis koikkeria vapaana vain sellaisissa paikoissa, joissa ei ole autoteitä tai tiet ovat vähän liikkennöityjä. Hollannissa jää joka vuosi useita tämänrotuisia auton alle kun koirat innostuvat metsänelävistä, eivätkä huomaa liikennettä.

Dominanssi ja liiallisesta pehmydestä johtuva arkuus ovat epätoivottavia luonteenpiirteitä, joita koetetaan jalos-

tuksella vähentää. Hollannissa joudutaan vuosittain lopettamaan useita koikkereita vihaisuuden ja puremisherkkyiden takia. Voimakas dominanssi aiheuttaa ongelmia etenkin kokemattomissa käsissä. Luonteeltaan aggressiivisten tai arkojen koirien jalostuskäyttöä ei suositella.

- Koiran ja omistajan keskinäisen luottamuksen tulee toimia kaikissa tilanteissa, jolloin koiran kanssa on helppo elää ja liikkua. Näyttelykehässä koiran tulee käyttäytyä aivan kuin minkä tahansa muun rodun edustajan. Tuomari saa mielestäni reilusti sakottaa jos yli kaksivuotias koira ei anna kehässä koskea itseensä. Selkeää aristelua ei tule hyväksyä, sanoo rodun maahantuoja Tuija Marienberg.

On huomionarvoista, kuinka Hollannin rotujärjestö on aloittanut kampanjan, jossa ei-toivotut luonteet huomioidaan, tiedostetaan ja niitä koetetaan parantaa. Sama hyvä linja on siirtymässä Suomeen. Ongelmista ei vaieta, vaan niitä työsketään asiallisesti. Kooikerhondje on nykyaikana hyvä esimerkkirotu, kun puhutaan kaikenlaisten ongelmien avoimesta esilletuonnista ja niiden kiihkkottomasta käsittelystä.

Hollantilainen jalostusohje sisältää seuraavia mainintoja: "Koiran tulee liikkua näyttelykehässä vapaasti ja pelottomasti, riittävän luottavaisena salliakseen tuomarin käsitellä itseään. Pois väistäminen, arkuus, hyökkääväisyys ja pureminen ovat ei-toivottua käyttäytymistä". Nämä seikat kirjataan laatuarvosteluun. Kommentit eivät jää pelkästään sanahelinäksi näyttelykaavakeisiin, vaan rotuyhdistys suosittaa asioiden huomioimista jalostuskäytössä seuraavasti: Käyttäytyminen on jalostuksellisesti hyväksyttyä, jos

a) kaksi ulkomuototuomaria on arvostellut koiran, eikä kumpikaan ole huomauttanut koiran ei-toivotusta käyttäytymisestä

b) 3-5 ulkomuototuomaria on arvostellut koiran ja enin-

Koikkari on helposti oppiva ja miellyttämisenhaluinen. Sen sanotaan myös kestävän koulutuksessa hyvin toistoja saksanpaimenkoiran ja bordercollien tapaan.

tään yksi on huomauttanut ei-toivotusta käyttäytymisestä

c) yli viisi ulkomuototuomaria on arvostellut koiran ja enintään kaksi on huomauttanut ei-toivotusta käyttäytymisestä.

Luonteen huomioiminen näyttelytilanteessa on hyvin edistyskellistä. Useimmilla rodulla kaivattaisiin vähäistäkin luonteen määrittelyä ja sen huomioon ottamista jalostuksessa. Toki on olemassa myös luonnetesti ja sen tuottama huomattavasti tarkempi informaatio, mutta valitettava tosiasia on, että kaikki koirat eivät mene testiin kerryttämään rodun vallitsevaa luonnekuvausta. Ääripään ilmentymät näkyvät jo näyttelykehässä, vaikka tilanne kuormittaa koiraa hyvin niukasti. Näyttelykehässä arka koira tai hyökkäävästi oireileva koira ei suurella todennäköisyydellä selvittäisi luonnetestiäkään hyväksytysti. Ja-

lostukseen vaikuttava kynnys asettuu kooikerhondjeilla korkealle. Silti se on verrattomasti paljon enemmän, kuin mitä ollaan monellakaan rodulla käytännössä toteutettu. Pyrkimys normaaliin, tasapainoiseen luonteeseen pitäisi aina olla yksi jalostuksen kulmakivistä.

Harrastuskäyttöön erinomainen

Kooikerhondjeilla ei ole olemassa varsinaista käyttökoetta, sillä kukaan ei ole kehittänyt sorsien ansaanhokuttelemisen taipumuskoea. Rodulla on mahdollisuuksia monenlaisiin harrastustoimintoihin. Oikeus osallistua spanielien taipumuskokeisiin, metsästyskokeisiin, metsästyskoirien jäljestämiskokeeseen sekä luonnollisesti myös tottelevaisuuskokeisiin ja agilitykilpailuihin. Näin ollen koikkari voi saavuttaa jäljestysvalion tittelin, mutta ei vielä käyttövalion arvoa,

eikä näyttelyissä ole mahdollisuutta osallistua käyttöluokkaan.

Suomalaiskoikerit ovat osoittautuneet erittäin menestyksekkäiksi eri harrastusmuodoissa. Jo nyt suomalaisille koirille on myönnetty useita kansainvälisen muotovalion arvoja, yhdeksän agilityvalion arvoa sekä kaksi jälkivalion arvoa.

Kooikerhondje on nopea ja ketterä koira. Siksi se on saavuttanut suurta suosiota agilityharrastajien keskuudessa. Suomessa ei ole tietyvästi toista rotua, jonka osallistumissaktiivisuus suhteessa rekisteröinteihin olisi lajissa yhtä suuri ja menestyksekkäs. Yli 30:llä koikkarilla on tulosmerkintöjä virallisissa agilitykilpailuissa ja valtaosalla lajin ylimmästä 3-luokasta. Tavallisimmin koikerit ovat midi-luokan koiria, mutta myös mini- ja maksikoiria löytyy.

Agilityssa kaksi koiraa on ollut ylitse muiden. Kirsi Krogeruksen Callitris Billybudd Flame on sijoittunut neljä kertaa SM-kilpailuissa kymmenen joukkoon, parhaana tuloksena SM-pronssi. Erinomaista työtä on tehnyt Jari Suomalaisen ohjaama Callitris Capriccio Flame saavuttamalla kuluvana vuonna sekä avoimien SM-kilpailujen voiton, että virallisten kilpailujen SM-hopeaa.

Spanielien agilitymestaruuskilpailuissa kooikerit ovat menestyneet huomattavan hyvin, kuluvana vuonna tuli jopa kolmoisvoitto. Agilityn MM-kilpailujoukkueissa ei koikkereita ole vielä nähty, mutta rodun harrastajat uskovat sen päivän vielä koittavan, ehkä jo hyvin pian. Vastikään olleissa karsinnoissa Jari Suomalaisen Willy teki erinomaisia suorituksia ja oli vielä ensimmäisen karsintapäivän jälkeen edustuspaikassa kiinni.

Rotu saa agilitykoirana kiihosta harrastajiltaan mm. nopeapoppisuudestaan, hyvästä koosta, saalisviettisyydestään, miellyttämishalusta ja siitä, että koikerit kestävät harjoitus-

Cavalriina's Fay Felicia on puolestaan yksi niistä harvoista, joita käytetään aktiivisesti käytännön metsästyksessä. Se noutaa linnut vedestä, ajaa jäniksiä ja sitä on käytetty apuna myös maalintujen metsästyksessä.

Tottelevaisuuskokeisiin koikkereita on osallistunut vaajat kymmenen koiraa. Rodun ensimmäistä valiota ei ole vielä päästy juhlimaan, sillä useimmille harrastajille agility on vankka ykköslaji ja Toko vasta kakkonen, jota harrastetaan agilityn ohessa hieman vasemmalla kädellä.

- Tokopuolella menestyksen esteenä on ollut pääasiassa se, ettei harrastajista löydy vielä aktiiveja. Parhaimmillaan koikeri on näyttävä ja vilkas suorittaja, josta kyllä löytyisi kapasiteettia, sanoo Satu Sirpiö.

- Suomessa on näyttelypuolella hyvin menestyksekkäitä koikkereita. Yksi maailmanluokan koiria on Pauliina ja Marja-Liisa Yrjönsalon 5-vuotias Nobles Nice Nicky v. h. Runxputtehof, joka on mm. neljän maan muotovalio ja kolminkertainen Suomen voittaja. Loistavan näyttelyuran huippuna on rodun kotimaassa saavutettu Maailmanvoittajan arvo 2002. Toista sukupuolta edustaa Tiina Rajalan narttu Bellisima, kolminkertainen Suomen Voittaja ja kansainvälinen muotovalio. Vielä veteraani-ikäisenäkin se päihittää muut nartut, kertoo Tuija Marienberg.

Terveys

Koikkereiden terveyttä on seurattu tunnollisesti aina kanta-koirista lähtien ja esiin tulleet ongelmat raportoitu avoimesti. Seuraavassa kerrotaan näistä löydöksistä, mutta huolimatta listan pituudesta ei kannata päätyä johtopäätökseen, että rotu olisi keskimääräistä sairampii. Päinvastoin, tämän tyyppinen tiedottaminen on arvostuksen arvoinen asia, joka on kunniaksi sekä kasvattajille että rodunharrastajille.

Koikerhalvaus eli ENM (Erfelijke Necrotiserende Myelopathie, perinnöllinen nopeasti

etenevä selkäydinhalvaus) on resessiivisesti periytyvä koirakerhondjen vakavin sairaus. Se johtaa nopeasti kuolemaan. Rodunharrastajien järkevän jalostussuunnittelun ansiosta sairaus on saatu hyvään hallintaan. Vuosina 1962-1998 kaikkiaan 47 koiralla todettiin oireita, mutta vastustustyön onnistumisen ansiosta ENM:ää on löydetty vuoden 1998 jälkeen vain yksi uusi tapaus. Tätä hermostoperäistä sairautta tavataan muiltakin roduilta, mm. afgaaninvinttikoiralta, valkoiseltälänsiylämaanterrieriltä, cairnterrieriltä, beaglelta, dalmatiankoiralta ja rottweilerilta.

Perinnöllinen verenvuotosairaus tunnetaan nimellä von Willebrandin tauti. Tässä taudissa hyytymistekijä VIII:n pitoisuus on poikkeuksellisen alhainen. Sairaus ilmenee eriasteisina muotoina, joista vakavimpaan koiria kuolee jo nuorena. Vanhemmiten esiintyviä oireita ovat mm. pitkittyneet haavojen paranemiset, nenäverenvuoto, lisääntynyt verinen kiima, synnytyksen jälkeinen vuoto, abortit ja vastasyntyneiden suuri kuolleisuus.

Suomessa Willebrandin taudin osalta tutkittuja koiria on kaikkiaan 69, joista 65 tervettä ja 4 kantajaa, ei toistaiseksi sairaita.

Polvilumpion sijoiltaanmeno eli patellaluksaatio on yleisin koikerilla tavattu sairaus. Maailmalta on kantautunut tieto yli 200 polviongelmasta koikerista. Suomessa polvinivelutkimukset on tehty 88 koiralle, joista 82 x 0/0, 4 x 0/1 ja 2 x 1/1. Näin ollen vajaalla seitsemällä prosentilla on muutoksia polvilumpiossa.

Lonkkanivelutkimuksissa on käynyt 72 suomalaista koikeria. Lonkkavikaisiksi eli vähintään C-asteen dysplaattisiksi koiriksi on todettu 8 yksilöä, lonkkavikaprosentti on tällä hetkellä 11,1. Kynäarnivelutkimuksissa kaikilla 33 tutkituilla on ollut puhtaat nivelet.

Ainoa rodulla tavattu silmä-sairaus on harmaakaihi eli HC, silmänsairaudet eivät siis ole varsinainen ongelma. Suomes-

Vahtikoirataipumusta löytyy, eikä jokainen koikeri tuppau vieraisten syliin.

Koikerhondje kurottaa kohti suosiota, kaikille halukaille ei heti riitä omaa pentua.

> den rakenne on hyvin sopiva lajiin, koiria on elastinen ja erittäin liikkuva. Se on bordercolliemaiseen tyyliin sopivalla tavalla herkkä suhteessaan ohjaajaan, ei kapinoi vastaan, vaan pyrkii tarkasti lukemaan ohjausta. Herkkyys on osa koiran vahvuutta, mutta vain mikäli ohjaaja sen ymmärtää ja osaa käyttää hyväkseen. Kova, joustamaton ohjaaja pilaa herkän koiran jo varhaisessa vaiheessa. Agilityvalioiksi ovat yltäneet Callitris Billybudd Flame, Callitris Capriccio Flame, Callitris Bianca Flame, Callitris Dandini Flame, Milfeddyg Claudia Bianca, Milfeddyg Circel Bianca, Milfeddyg

Cito Bianca, Oakmeadow Rainbow ja Callitris Dibuc Flame.

Mejä-kokeisiin on osallistunut parikymmentä tämänrotuista, joista voittajaluokkaan on päässyt tähän mennessä neljä. Noin 2/3 osallistuneista koirista on saanut hyväksytyt tulokset. Metsästyskoirien jäljestämiskokeessa rodun ensimmäinen valio on Marianne Mamian omistama Golden-Fox Sindarella. Samainen koiria teki historiaa voittamalla spanieleiden jälkimestaruuden vuonna 2001. Kauaksi ei omena puusta pudonnut, kun rodun toisen JVA-arvon saavutti edellisen poika, Lucky Nana's Alfa Romeo. Pekka Selkälän

sa on tutkittu 79 koiraa. Kanasta ei ole vielä löytynyt yhtään HC-tapausta, mutta muutamia muita vaarattomia löydöksiä on ollut 13, mm. retinopatia eli verkkokalvomuutos, PHTVL (sikiökautinen kalvojäänne), PPM (sikiökautisia verisuonijäänteitä), yksi trauman aiheuttama sekundäärinen kaihi ja joitakin iän tuomia muutoksia.

- Silmäsairaudet tuottavat harvoin kipua koiralle. Siksi huomiota olisi hyvä kiinnittää mahdollisiin silmää vahingoittaviin hankaaviin ripsiin, joita lisääntyneiden silmätarkastusten yhteydessä on havaittu rodun kotimaassa, kertoo Pirjo Vilo.

Epileptiseksi määritellään sellainen yksilö, joka on saanut vähintään kaksi kohtautusta. Kaikki kohtauskoirat eivät ole aidosti epileptikoita, sillä kohtauksen aiheuttajina voi olla myös akuutti aivotulehdus, myrkytys, alhainen verenpaine, synnytyksessä tai muutoin tapaturmaisesti tullut vaurio

jne. Kaikkiaan epileptikoita on raportoitu noin 80 yksilöä 20 vuoden aikana. Suomessa epilepsia ei ole ongelma.

Koikkereilla on todettu joitakin munuaisdysplasioita ja autoimmuunisairauksia. Tapaturman myötä heikentynyt vastustuskyky ja stressi voi laukaista autoimmuunisairauden. Rodulla on raportoitu myös yliherkkyyttä rauhoitusaineille, rokotteille ja hyönteisten pistoille.

- Hollannin kooikeryhdyksen lähettämän listan mukaan Hollannissa vuosien 1995-2002 aikana diagnosoiduista sairauksista yleisin on ollut patella luksatio, seuraavaksi munuaisvika ja ruokatorven tai nielun ongelmat. Lisäksi listalla on muutama sydänvika, epilepsia, HC tai muu silmäsairaus (esim. ylimääräisiä silmäripsiä) ja kaksi ENM-tapausta, kertoo Tuija Marienberg.

- Kaikki Suomessa tehdyt viralliset terveystutkimustulokset julkaistaan sekä Kooikerhondje-lehdessä että Spanieli-

lehdessä. Kesäkuussa 2004 julkaistiin kooikerlehdessä lisäksi tiedot suomalaiskoirien vanhempien muualla periyttämisestä sairauksista. Hollannin kooikerhondjeyhdistys on alusta asti pitänyt kirjanpitoa sairauksista ja julkaissut kaikki tietoon tulleet tapaukset, joten suomalaisen on helppo pysyä ajan tasalla. Vastaavasti me suomalaiset ilmoitamme tietoomme tulleet sairaustapaukset ja terveystutkimustulokset Hollantiin. Jalostusrajoitteina on, ettei Willebrandin tautia sairastavia tai DNA-tutkitusti sairausgeeniä kantavia koiria hyväksytä jalostukseen. Polvitutkimustulos 2 tai sitä huonompi, lonkkatulos D tai E ja kaihi sulkevat myös koiran jalostuksesta. Virallisten tutkimusten perusteella yhtään suomalaiskoira ei ole tarvinnut pois sulkea polvi- tai lonkkatulosten vuoksi, Marienberg sanoo.

Arkipäivän elämää

Kooikerhondjen kanssa eläminen on täynnä mahdollisuuksia havainnoida persoonallisen koiran edesottamuksia. Seuraavassa kooikerharrastajat kertovat arkipäivän sattumuksistaan, niiden kautta lukija voi muodostaa käsitystään olisiko koikkari hänelle sopiva perheenjäsen.

Tiina Rajalan ensimmäinen oma koikkari Bellisima on suuri persoona. Yhdeksänvuotias erittäin virkeä rouva tuntee tarkasti oman arvonsa. Jos Bellisima ei mielestään saa tarpeeksi syliä ja rapsutuksia, niin se ryhtyy antamaan iskuja eli työntyy aivan lähelle ihmistä ja alkaa lyödä tassua polvelle. Jos rapsutusten tulo lakkaa, niin iskuja satelee lisää. Tätä jatkuu loputtomiin, jollei ihminen nouse sohvalta ja pakene paikalta, Rajala nauraa. Bellisiman tytär asuu myös samassa taloudessa ja sen erikoisuutena on hymyilytaipumus. Hymyillessä koko hammasrivistö näkyy. Rajala kertoo kuulleensa, että monet muutkin koikkerit osaavat hymyillä näin hurmaavasti.

- Persoonallinen, omistajiinsa kiintyvä luonne ja mieleton

suloisuus ovat koikkerin viehätyn salaisuuksia. Laura Härmäläisen Oakmeadow Visit to Me on humoristinen kaveri: se saa juoksuhepuleita ja juoksee mustat korvanpää lepattaen mättäältä mättäälle juurikaan katsomatta eteensä. Koikkari on todellinen nautiskelija, joka arvostaa rapsutuksia ja hyvää ruokaa, mutta on aina valmis myös kovaan työhön, Laura kertoo.

- Oma koiramme ei juuri hauku, ei edes ovikellon soinnissa, kertoo menestyksekkään näyttelykoiran Nickyn omistaja Marja-Liisa Yrjönsalo. Ainoastaan kun Nicky haluaa tulla pihalta sisälle se haukkaa kerran. Pihalla ollessaan se on hyvin rauhallinen, eikä hauku ohikulkijoita. Naapurit ovat sanoneet, ettei uskoisi että talossa todella on koira. Yrjönsalo kertoo, että kaikki koikkerit eivät ole yhtä hiljaisia.

Tuija Marienbergin Flame on hyväntahtoinen ja lapsirakas koira, jolla on erinomainen taito varastaa ruokaa. Flame on tehnyt varastamisesta suorastaan taidetta, sillä koira osoittaa kerta toisensa jälkeen olevansa ihmistä nokkelampi. Älykkäänä, ketteränä ja nopeana koirana Flame onnistuu säännöllisesti anastamaan ruokapöydältä milloin vastaleivottuja karjalanpiirakoita, milloin porkkanaraastetta, leipää tai vaikkapa paistettuja sienisiä. Flame ei ole turhan nirso, jokseenkin kaikki kelpaa. Syyllinen ei jää juuri koskaan kiinni tekosistaan, vain tyhjä lautanen tai pöydälle kypälistä irronnut hiekka paljastaa ruokavarkaan iskeneen jälleen.

Kerran pullanpaiston yhteydessä Tuija ihmetteli, miksi Flame ei kerjää eikä vahdi tavalliseen tapaan vieressä, vaan makaa lattialla hyvin välinpitämättömänä näköisenä. Kun Tuija meni koiran luo ja avasi sen suun, suusta löytyi kokonainen pulla. Flame ei voinut syödä sitä ihmisten nähden, vaan oli fiksuna odottanut jo puolisen tuntia että ihmiset poistuisivat keittiöstä, jotta se voisi syödä saaliin rauhassa. ■

Kooikerhondjet ovat lyöneet itsensä läpi menestyksekkäinä agilitykoirina. Se on yksi Suomen kärkirotuja lajissa.